

A Study of Primary School Students' Opinions about the Content of Social Studies through Certain Variables*

Halil İbrahim Sağlam¹ and Faruk Malbeleşli²

¹Sakarya University, Faculty of Education, Turkey; ²Trakya University, Faculty of Education, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:

Received 29.02.2012

Received in revised form
10.04.2012

Accepted 16.04.2012

Available online

15.12.2012

ABSTRACT

The purpose of this investigation is to analyze how 4th, 5th, 6th and 7th grade students consider the content of social studies. With this purpose in mind, a 21-item inventory with two sub-dimensions was designed. The inventory has a Cronbach's Alpha value of 0.92 and accounts for 49.4% of the variance. The inventory was implemented on a total of 601 students- 297 being female and 304 being male- in Serdivan, Sakarya during the educational year 2010-2011. In the analysis process of the study, in order to determine the family income Kolmogorov-Smirnov test, for parents' educational status Kruskal Wallis H test, and in order to find out whether the students like and attach importance to social studies or not Mann-Whitney U test were applied. For the analysis of the data relevant to gender, one of the parametric tests, t- test was applied as a statistical method. The study concluded that primary school students strongly agree with the statements regarding the content of social studies. Their opinions do not differ significantly depending on gender, family income or mothers' educational status. However, their opinions as to students the functionality, students' level of conformity and the whole inventory differ significantly depending on grade level, fathers' educational status and whether they like and attach importance to social studies or not.

© 2012 IOJES. All rights reserved

Keywords:

Primary school, social studies, the content of social studies.

Extended Summary

Purpose

The content of social studies is comprised of knowledge, skills, behaviors and habits to be instilled into students. It is essential that the kind of content to be selected should be suitable for objectives and students' entry behaviors. Furthermore, for a well-designed curriculum, it is necessary that the knowledge that it includes should be ordered hierarchically from simple to complex, from concrete to abstract, and from concepts to principles and generalizations (Erden, 1993; Demirkaya, 2005). Moreover, it is vital that social studies should not be considered by students as a lesson in which certain events, dates, places and institutions are memorized. Instead, attempts should be made to enable students to regard social studies as a lesson in which they can observe the reasons for social events and problems in different ways and they can propose solutions, suitable for their level, for such problems through certain fundamental concepts of social studies (Erden, 1996).

In our country; citizenship knowledge, skills, behaviors and habits necessary for life are instilled into primary school students through social studies. Developmental characteristics' of the children in this period

*A part of this article presented and published as abstract in 10th National Classroom Teaching Symposium on 5-7 May 2011 in Sivas.

¹ Corresponding author's address: Sakarya University, Faculty of Education, Sakarya, Turkey.

Telephone: 0 535 548 05 58

Fax: 0 264 614 10 33

e-mail: hsaglam@sakarya.edu.tr

restrain them from having knowledge about the social disciplines such as history, geography and economy as separate subjects (Safran, 2008). As a consequence, it is aimed to teach subjects included within Social Studies in an interdisciplinary approach. By this way, the students are able to approach the subject as a whole and deal with the facts and events in an integrated approach. It is important to know how the subjects constituting the content of social studies are perceived by students and to take developmental characteristics of the students into consideration in order to satisfy students' requirements and expectations. It is necessary to take students' opinions in order to decide on this case. For this reason, the primary objective of this study is set so as to find out 4th, 5th, 6th and 7th grade students' opinions regarding the content of social studies. Furthermore, it is aimed to determine whether students' opinions differ with respect to gender, grade level, mothers' educational status, fathers' educational status and whether they like and attach importance to social studies or not.

Results

In the light of this research, the results below have been obtained:

1. Primary school students strongly agree with the statements regarding the content of social studies.
2. Students' opinions about the content of social studies do not differ significantly on gender.
3. Students' opinions about the content of social studies differ significantly to the detriment of 7th grade students.
4. Students' opinions about the content of social studies do not differ significantly depending on family income.
5. Students' opinions about the content of social studies do not differ significantly depending on mothers' educational status.
6. Students' opinions about the content of social studies differ significantly depending on fathers' educational status. In terms of the structure of the content and perception of the content, students whose fathers have a university degree have more positive opinions regarding the content of social studies than students with primary school graduate fathers.
7. Students' opinions about the content of social studies differ significantly in favor of students that like social studies.
8. Students' opinions about the content of social studies differ significantly in favor of students that attach importance to social studies.

Discussion

The finding that students strongly agree with the statements regarding the content of social studies indicates that students' opinions about social studies are positive at maximum level. This result corresponds with the findings of Dinç and Doğan (2010) regarding that knowledge intensity of the content of social studies is lessened and the content consists of knowledge that students need in social life. The result shows parallelism with the findings of Aykaç and Başar (2005) concerning that subjects of social studies are from inside of life, that the subjects take students away from rote learning and that the subjects enable students to learn through experience. It is found out that students' opinions about the content of social studies differ significantly to the detriment of 7th grade students. This result shows similarity with the research result of Şimşek (2006). The researcher in question states that it gives pleasure to see that 4th and 5th grade subjects of social studies are no longer discussed book centred, but unfortunately the same thing does not apply to 6th and 7th grade subjects. It is found out that students' opinions about the content of social studies do not differ significantly depending on family income. Students' family income levels' being low or high does not differentiate their opinions regarding the content of social studies. This result shows similarity with the findings of Sağlam (2011) concerning that there is no connection between the students' family income levels and students' access to the purposes of social studies.

Conclusion

The study concluded that primary school students strongly agree with the statements regarding the content of social studies. Their opinions do not differ significantly depending on gender, family income or mothers' educational status. However, their opinions as to the structure of the content, perception of the content and the whole inventory differ significantly depending on grade level, fathers' educational status and whether they like and attach importance to social studies or not.

İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*

Halil İbrahim Sağlam¹ ve Faruk Malbeleş²

¹Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye; ²Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:
Alındı 29.02.2012
Düzeltilmiş hali alındı
10.04.2012
Kabul edildi 16.04.2012
Çevrimiçi yayınlandı
15.12.2012

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu amaçla iki alt boyuttan oluşan 21 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .92 olan ölçek, varyansın %49.4'ünü açıklamaktadır. Ölçek, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin Serdivan ilçesinde öğrenim gören 297'si kız; 304'ü erkek olmak üzere toplam 601 ilköğretim öğrencisine uygulanmıştır. Çözümlemede, Kolmogorov-Smirnov testi sonucuna göre aile gelir düzeyi, anne ve baba eğitim durumları için parametresiz testlerden Kruskal Wallis H testi; sosyal bilgiler dersini sevmeye ve önemli görme durumları için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Cinsiyetle ilgili verilerin analizinde istatistiksel teknik olarak parametrik testlerden t testi; sınıf düzeyi değişkeni için tek yönlü ANOVA yapılmıştır. Araştırma sonucunda ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin "tamamen katılıyorum" düzeyinde olduğu bulunmuştur. İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri cinsiyet, aile gelir düzeyi ve anne eğitim durumu bakımından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Araştırma sonucunda; öğrenciye göre işlevselliği, öğrenci seviyesine uygunluğu boyutlarıyla ölçek toplamında sınıf düzeyi, baba eğitim durumu, sosyal bilgiler dersini sevmeye ve önemli görme bakımından anlamlı farklılık bulunmuştur.

© 2012 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

İlköğretim, sosyal bilgiler, sosyal bilgiler içeriği.

Giriş

İnsanlar ve toplumlar sürekli bir değişim içinde yer almakta, karmaşık sorular ve sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu nedenle, insanlar ve toplumlar için sosyal bilimlere büyük önem taşımaktadır. Toplum içinde yaşayan bireylerin ihtiyaçlarıyla, toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada, bireylere gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmada sosyal bilimlere önemli görevler düşmektedir. Sosyal bilimlerin değişimi ve sürekliliği inceliyor olması, bireyi toplumsallaştırma amacı güden eğitimde, sosyal bilimlerin etkin bir yer kazanmasına yol açmış ve eğitimin hem bir sosyal bilim dalı hem de sosyal bilimlerin uygulama alanı durumuna gelmesi "sosyal bilgiler" kavramını meydana getirmiştir (Dönmez, 2003).

Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (MEB, 2005). Bu tanımda sosyal bilgilerle ilgili dört önemli husus ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki sosyal bilgilerin bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirmek amacıyla olması, ikincisi sosyal bilgilerin sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtmaları, üçüncüsü sosyal bilgilerin insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin zaman boyutunda ele alındığı ve dördüncüsü de sosyal bilgilerin toplu öğretim anlayışından hareketle

*Bu makale 5-7 Mayıs 2011 tarihleri arasında Sivas'ta düzenlenen 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu'nda bir kısmı sözlü bildiri olarak sunulan ve özeti basılan çalışmanın tamamını içermektedir.

² Sorumlu yazarın adresi: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sakarya, Türkiye.

Telefon: 0 535 548 05 58

Faks: 0 264 614 10 33

e-posta: hsaglam@sakarya.edu.tr

oluşturulmuş bir ders olduğudur (Safran, 2008). Sosyal bilgileri disiplinlerarası ve bütünleşme kavramları özetlemektedir (Öztürk, 2009).

Sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilere kazandırılacak bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar içeriği oluşturur. İçerik seçiminde, içeriğin kazanımlara ve öğrencilerin giriş davranışlarına uygunluğu büyük önem taşır. Ayrıca bilgilerin hiyerarşik sıralaması, basitten karmaşığa, somuttan soyuta, kavramlardan ilke ve genellemelere göre dizilmesi, içerikteki önkoşul ilişkilerin belirlenmesi program tasarısı açısından önemlidir (Erden, 1993; Demirkaya, 2005). Bunun yanında sosyal bilgilerin belli olay, tarih, yer ve kurumların isimlerinin ezberlendiği bir ders olmaktan çıkarılmasını; öğrencilerin sosyal olay ve sorunların nedenlerini çeşitli yönleri ile görebildikleri, sorunlara sosyal bilimlerin bazı temel kavramları ile düzeylerine uygun çözüm yolları önerebildikleri bir ders haline getirilmesini gerektirmektedir (Erden, 1996).

Türkiye’de ilköğretim çağındaki çocuklara vatandaşlık bilgisi ve yaşam için gerekli beceriler sosyal bilgiler dersi kapsamında öğretilmektedir. Bu dönemdeki çocukların gelişim özellikleri tarih, coğrafya, ekonomi gibi sosyal bilimlere ait bilgileri ayrı dersler olarak öğrenmesini güçleştirmektedir (Safran, 2008). Bunun için sosyal bilimlerden seçilen konular disiplinlerarası bir anlayışla sosyal bilgiler dersi aracılığıyla öğrencilere öğretilmeye çalışılmaktadır. Örneğin, “aile” konusu sosyoloji dersinde geniş aile, çekirdek aile; ekonomi dersinde aile bütçesi; coğrafya dersinde farklı bölgelerde yaşayan ailelerin yaşam biçimleri şeklinde ele alınırken sosyal bilgiler dersinde disiplinlerarası bir anlayışla ele alınmaktadır (Coşkun-Keskin, 2008). Böylece öğrencilerin konuya bütüncül bir şekilde yaklaşması, olgu ve olayları bir bütünlük içinde ele alması sağlanmakta; öğrencilerinin iyi birer toplum, bölge, millet ve dünya vatandaşı haline getirilmesi amaçlanmaktadır.

Tablo 1. 2005 Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarının Ünitelerle İlişkilendirilmesi (Yazıcı ve Koca, 2011)

Öğrenme Alanı	4.Sınıf Üniteleri	5. Sınıf Üniteleri	6. Sınıf Üniteleri	7. Sınıf Üniteleri
Birey ve Toplum	Kendimi Tanıyorum	Haklarımı Öğreniyorum	Sosyal Bilgiler Öğreniyorum	İletişim ve İnsan İlişkileri
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Yaşadığımız Yer	Bölgemizi Tanıyalım	Yeryüzünde Yaşam	Ülkemizde Nüfus
Kültür ve Miras	Geçmişimi Öğreniyorum	Adım Adım Türkiye	İpek Yolunda Türkler	Türk Tarihinde Yolculuk
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Üretimden Tüketime	Ürettiklerimiz	Ülkemizin Kaynakları	Ekonomi ve Sosyal Hayat
Bilim, Teknoloji ve Toplum	İyi Ki Var	Gerçekleşen Düşler	Elektronik Yüzyıl	Zaman İçinde Bilim
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	Hep Birlikte	Toplum İçin Çalışanlar	–	–
Güç, Yönetim ve Toplum	İnsanlar ve Yönetim	Bir Ülke Bir Bayrak	Demokrasinin Serüveni	Yaşayan Demokrasi
Küresel Bağlantılar	Uzaktaki Arkadaşlarım	Hepimizin Dünyası	Ülkemiz ve Dünya	Ülkelerarası Köprüler

Bilginin hızla artması ve farklılaşması, içeriğin günün koşullarına göre düzenlenebilmesine imkân sağlanmasını gerektirmektedir (Özoğlu, 1987). Bu bağlamda Sosyal Bilgiler Programı’nda içerik, sosyal hayatın tüm yönlerini kapsadığı varsayılan dokuz kategoriye ayrılmıştır. 2005 Sosyal Bilgiler Programı’nda bu kategorilerden her birine “öğrenme alanı” adı verilmektedir. Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili beceri, tema ve kavramların bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi sınıflandıran bir yapıdır (MEB, 2005). Tablo 1’de 2005 Sosyal Bilgiler Programı’nda yer alan öğrenme alanlarının ünitelerle ilişkisi görülmektedir. Sosyal bilgiler dersi dokuz öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır. “Zaman, Süreklilik ve Değişim” adlı öğrenme alanı tüm öğrenme alanlarını kapsayacak şekilde tasarlandığından Tablo 1’de de görüldüğü gibi tek bir ünite ile değil; bütün ünitelerle ilişkili olduğu düşünülmüştür. Bunun yanında 6. ve 7. sınıflarda

“Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler” öğrenme alanıyla ilişkilendirilmiş bir ünitenin yer almadığı görülmektedir.

Öğrenme alanları, sınıf düzeyine göre genişleyen içeriklerle farklı ünitelerle ilişkilendirilir. Örneğin; “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı 4. sınıfta “Yaşadığımız Yer” ünitesiyle ilişkilendirilirken 5. sınıfta genişleyen ve derinleşen içeriğiyle “Bölgemizi Tanıyalım” ünitesiyle temsil edilmektedir. Benzer durum 6. ve 7. sınıflar için de devam etmektedir. İnsanın doğal ve toplumsal çevresinde gerçekleştirdiği tüm faaliyetler ve insan davranışları zaman sürecinde süreklilik arz ettiği gibi, gelişim ve değişim de gösterebilir. Dolayısıyla tüm öğrenme alanları bu süreklilik ve değişim süreçlerinden etkilenirler (Yazıcı ve Koca, 2011).

Öğrenme alanlarıyla ilişkilendirilmiş sosyal bilgiler içeriğini oluşturan konuların öğrenciler tarafından nasıl algılandığının bilinmesi; içeriğin oluşturulmasında öğrencilerin gelişim özelliklerinin dikkate alınması, öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu durumun belirlenmesinde öğrencilerin görüşlerinin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin içeriğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi araştırmanın temel amacı olarak belirlenmiştir. Ayrıca, ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin; cinsiyet, sınıf, aile gelir, anne eğitim, baba eğitim düzeyleri; sosyal bilgiler dersini sevmeye ve sosyal bilgiler dersini önemli görme durumları bakımından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modellerinden *karşılaştırma türü ilişkisel tarama* ile yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu modellerde esas amaç, var olan durumu olduğu gibi betimlemektir. Karşılaştırma türü ilişkisel tarama modellerinde, en az iki değişken bulunup bunlardan birine göre gruplar oluşturularak diğer değişkene göre aralarında bir farklılaşma olup olmadığı incelenir (Karasar, 1994). Karşılaştırma türü ilişkisel tarama niteliğinde olan bu çalışmada, ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme, yakın çevrede bulunan, ulaşılması kolay ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen bireyler üzerinde yapılan örnekleme olarak tanımlanmaktadır (Erkuş, 2009; Ekiz, 2009). Bu yüzden örneklem kavramı yerine araştırma grubu kavramının kullanılması daha uygun görülmüştür. Uygun örnekleme yöntemine göre belirlenen araştırma grubunu, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin Serdivan ilçesinde bulunan Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu’ndaki 297’si (% 49) kız, 304’ü (% 51) erkek olmak üzere toplam 601 ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 29’unun dördüncü, % 23’ünün beşinci, % 21’inin altıncı, % 27’sinin yedinci sınıf öğrencisi olduğu; öğrencilerin algılarına göre, ailelerinin % 2’sinin düşük, % 87’sinin orta, % 11’inin yüksek düzeyde ekonomik gelire sahip olduğu; öğrencilerin annelerinin % 5’inin okuma yazma bilmediği, % 67’sinin annesinin ilköğretim, % 22’sinin annesinin lise, % 6’sının annesinin üniversite mezunu olduğu; öğrencilerin babalarının % 1’inin okuma yazma bilmediği, % 49’unun babasının ilköğretim, % 33’ünün babasının lise, % 17’sinin babasının üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

İlköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin içeriğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla öğrencilerin görüşlerinin alınmasına yönelik olarak hazırlanan veri toplama aracının geliştirilmesi birkaç aşamadan oluşmaktadır: Öncelikle araştırmacılar tarafından literatür incelemesi yapılmış öğretmen ve öğrencilerle görüşülmüştür. Geçerlik çalışmalarında öncelikli olarak kapsam ve görünüş geçerliği için başvurulacak uzmanlar belirlenmiştir. Ölçek, sosyal bilgiler eğitimi, araştırma

yöntemleri, istatistik ve Türk Dili alanı uzmanı akademisyenlere sunularak kapsam ve görünüş geçerliğine sahip olup olmadığı incelenmiştir. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda 30 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Yine uzmanlardan gelen görüş ve eleştiriler doğrultusunda taslak ölçekte çeşitli düzeltmeler yapılmıştır. Bazı maddeler çıkarılırken, bazıları yeniden düzenlenmiş ve ölçeğe yeni maddeler eklenmiştir. Böylece 26 maddelik ölçek, ön uygulama için hazır hale getirilmiştir. Hazırlanan ölçek, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için Sakarya ilindeki bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 217 öğrenciye uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen veriler doğrultusunda yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .92 olan ölçek, varyansın %49.4'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin alt boyutları “öğrenciye göre işlevselliği” ve “öğrenci seviyesine uygunluğu” olarak adlandırılmıştır. Ölçekte öğrenciye göre işlevselliği ile ilgili maddelere “sosyal bilgiler konuları haklarımı öğrenmeme yardımcı oluyor”, “sosyal bilgiler konuları geçmişimizi öğrenmemize yardımcı oluyor”, “sosyal bilgiler konuları ekonominin yaşamımızdaki önemiyle ilgilidir”; öğrenci seviyesine uygunluğu ile ilgili maddelere “sosyal bilgiler konuları isteklerime uygundur”, “sosyal bilgiler dersinde önemli şeyler öğrendiğimi düşünüyorum”, “sosyal bilgilerde öğrendiklerim öğreneceklerimi kolaylaştırıyor” örnek olarak verilebilir.

Ölçekte yer alan maddelerle ilgili örneklemedeki deneklerin görüşleri için 4'lü Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Bu dereceleme, hiç katılmıyorum (1), biraz katılıyorum (2), oldukça katılıyorum (3), tamamen katılıyorum (4) şeklinde puanlandırılmıştır. Yapı geçerliği ve güvenirlik çalışmaları için ölçek çalışma grubuna uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen veriler doğrultusunda yapı geçerliği için “açımlayıcı faktör analizi” uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde ölçekte yer alacak maddelerin belirlenmesinde maddelerin yük değerlerinin en az .30 olmasına dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2009). Bunun yanında yapı geçerliliği esnasında 25 derecelik “varimaks” eksen döndürmesi yapılmıştır. Ölçeğin güvenirliğine de iç tutarlık katsayısı ile bakılmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde yapıyı bozan 5 madde ölçekten çıkarılmış, 21 maddelik ölçeğe tekrar faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi yapabilmek için öncelikle KMO ve Bartlett Sphericity testi değerlerine bakılmıştır. KMO değeri .93 ve Bartlett Sphericity testine ($\chi^2=2130.033$, $p=.000$) bakılarak elde edilen veriler anlamlı farklılık gösterdiği için ölçeğin faktör analizinin yapılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2009). Faktör analizi sonucunda ölçeğin 21 maddeden oluşan iki boyutlu bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur. Ölçekte yer alan ilk boyut toplam 12 maddeden oluşmakta ve faktör yük değerleri .44- .73 arasında değişmektedir. Bu boyut “öğrenciye göre işlevselliği” olarak adlandırılmıştır. Toplam varyansın %25.9'unu açıklayan bu boyutun güvenirlik katsayısı .89'dur. Ölçeğin “öğrenci seviyesine uygunluğu” adını taşıyan ikinci boyutu 9 maddeden oluşmakta ve faktör yük değerleri .46- .82 arasında değişmektedir. Toplam varyansın %23.5'ini açıklayan bu boyutun güvenirlik katsayısı .87'dir. 21 maddelik ölçeğin tamamı ele alındığında toplam varyansın %49.4'ünü açıkladığı ve güvenirlik katsayısının .92 olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için geliştirilen ölçme aracı Sakarya ili, Serdivan ilçesindeki Zübeyde Hanım İlköğretim okuluna araştırmacılar tarafından getirilmiştir. Okul yönetimiyle görüşülmüş 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğretmenlerine açıklamalar yapılmış ve ölçekler sınıf öğretmenlerine teslim edilmiştir. Uygulama sonrasında ölçekler öğretmenlerden teslim alınmıştır. Dağıtılan 640 veri toplama aracından 620 tanesi geri dönmüştür. Veri toplama araçlarından 19'u gerek boş bırakıldığından gerekse amaca uygun olarak doldurulmadığı belirlendiğinden değerlendirme dışında tutulmuştur. Sonuç olarak 601 veri toplama aracı değerlendirilmeye alınmıştır.

Verilerin analizine başlanmadan önce, veri toplama araçları tek tek kontrol edilerek sıralanmış, veri toplama araçları yoluyla elde edilen veriler tanımlanmış ve SPSS programına yüklenmiştir. Öncelikle elde edilen verilere hangi testlerin uygulanacağını belirlemek amacıyla değişkenlerin dağılımının normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonucuna göre aile gelir düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, sosyal bilgiler dersini sevme ve önemli görme durumları $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık gösterdiği için dağılımların normal olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bundan dolayı söz konusu değişkenlerden aile gelir düzeyi, anne ve baba eğitim durumları için parametresiz testlerden Kruskal Wallis H testi; sosyal bilgiler dersini sevme ve önemli görme durumları için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Cinsiyet değişkeni ile ilgili verilerin analizinde istatistiksel teknik olarak

parametrik testlerden t testi; sınıf düzeyi değişkeni için tek yönlü ANOVA yapılmıştır. Aritmetik ortalamaların belirlenmesinde 1,00-1,74 hiç katılmıyorum, 1,75-2,49 biraz katılıyorum, 2,50-3,24 oldukça katılıyorum, 3,25-4,00 tamamen katılıyorum puan aralığı olarak belirlenmiştir. Anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan istatistiksel çözümlemelerden elde edilen bulgular ele alınmıştır.

Tablo 2. “Sosyal Bilgiler İçeriği Ölçeği”ne İlişkin Betimsel Veriler

SBIÖ	N	$\bar{x}$	ss
Öğrenciye göre işlevselliği	601	3.38	.503
Öğrenci seviyesine uygunluğu	601	3.38	.518
Toplam	601	3.38	.472

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Bilgiler İçeriği Ölçeği’nden aldıkları puanın aritmetik ortalamasının *öğrenciye göre işlevselliği*, *öğrenci seviyesine uygunluğu* boyutlarında ve *ölçek toplamında* 3.38 olduğu görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin “tamamen katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. İlköğretim Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Bilgiler İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait t Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Öğrenciye göre işlevselliği	Kız	297	3.41	.504	599	1.300	.194
	Erkek	304	3.36	.501			
Öğrenci seviyesine uygunluğu	Kız	297	3.41	.524	599	1.193	.233
	Erkek	304	3.36	.512			
Toplam	Kız	297	3.41	.475	599	1.355	.176
	Erkek	304	3.36	.467			

Tablo 3’te öğrencilerin cinsiyetlerine göre sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin *öğrenciye göre işlevselliği* ($t_{(599)}=1.300$, $p>.05$), *öğrenci seviyesine uygunluğu* ($t_{(599)}=1.193$, $p>.05$) ve ölçekten elde edilen toplam puan ($t_{(599)}=1.355$, $p>.05$) bakımından anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Hem kız hem de erkek öğrencilerin görüşlerinin *öğrenciye göre işlevselliği*, *öğrenci seviyesine uygunluğu* ve *boyut toplamında* “tamamen katılıyorum” düzeyindedir.

Tablo 4. İlköğretim Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Sosyal Bilgiler İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Boyutlar		4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	Toplam
Öğrenciye göre işlevselliği	N	125	137	124	165	601
	$\bar{x}$	3.49	3.55	3.32	3.18	3.38
	ss	.436	.391	.402	.628	.503
Öğrenci seviyesine uygunluğu	N	125	137	124	165	601
	$\bar{x}$	3.49	3.55	3.35	3.17	3.38
	ss	.436	.391	.466	.598	.518
Toplam	N	125	137	124	165	601
	$\bar{x}$	3.52	3.51	3.33	3.17	3.38
	ss	.396	.394	.400	.564	.472

Tablo 4’te araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre öğrenciye göre işlevselliği boyutunda 4. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}=3.49$), 5. sınıflara ait aritmetik ortalamaların

($\bar{x}$ =3.55), 6. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.32) 7. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.18) olduğu; öğrenci seviyesine uygunluğu boyutunda 4. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.49), 5. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.55), 6. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.35), 7. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.17) olduğu; ölçek toplamında 4. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.52), 5. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.51), 6. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.33) 7. sınıflara ait aritmetik ortalamaların ($\bar{x}$ =3.17) olduğu görülmektedir.

Tablo 5. İlköğretim Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Sosyal Bilgiler İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait ANOVA Sonuçları

Boyutlar	Var. K.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p	Scheffe
Öğrenciye göre işlevselliği	Gruplararası	13.18	3	4.394	18.887	.000	4-6;4-7
	Gruplariçi	138.87	597	.233			5-6;5-7
	Toplam	152.06	600				
Öğrenci seviyesine uygunluğu	Gruplararası	14.02	3	4.675	18.926	.000	4-6;4-7
	Gruplariçi	147.48	597	.247			5-7;6-7
	Toplam	161.50	600				
Toplam	Gruplararası	13.09	3	4.365	21.604	.000	4-6;4-7
	Gruplariçi	120.61	597	.202			5-6;5-7
	Toplam	133.70	600				6-7

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri bakımından öğrenciye göre işlevselliği ($F_{(3-597)}=18.887$), öğrenci seviyesine uygunluğu ($F_{(3-597)}=18.926$) ve ölçek toplamında ($F_{(3-597)}=21.604$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrenciye göre işlevselliği boyutu ele alındığında 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Öğrenci seviyesine uygunluğu boyutu incelendiğinde 4. sınıf öğrencilerinin 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre; 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine göre sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin olarak daha olumlu görüşlere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ölçek toplamında 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre; 6. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine göre sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin olarak daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Bu durum sosyal bilgiler dersi konularının 4. ve 5. sınıf öğrencileri tarafından daha anlamlı, önemli ve öğrenci merkezli olarak algılandığını göstermektedir.

Tablo 6. İlköğretim Öğrencilerinin Ailelerinin Gelir Düzeyine Göre Sosyal Bilgiler İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyutlar	Gelir düzeyi	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Öğrenciye göre işlevselliği	Düşük	15	284.57	2	.552	.759
	Orta	522	299.81			
	Yüksek	64	314.56			
Öğrenci seviyesine uygunluğu	Düşük	15	230.90	2	2.709	.258
	Orta	522	303.87			
	Yüksek	64	294.05			
Toplam	Düşük	15	259.13	2	.911	.634
	Orta	522	301.77			
	Yüksek	64	304.56			

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri ailelerinin gelir düzeyleri bakımından öğrenciye göre işlevselliği ($\chi^2=.552$), öğrenci seviyesine uygunluğu ($\chi^2=2.709$) ile ölçekten elde edilen toplam puan ($\chi^2=.911$) açısından anlamlı bir farklılık ($p>.05$) göstermediği

görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerinin düşük, orta ve yüksek olmasının sosyal bilgiler içeriğine ilişkin olarak öğrencilerin görüşlerini farklılaştırmamaktadır.

Tablo 7. İlköğretim Öğrencilerinin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Sosyal Bilgiler İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyutlar	Anne eğitim durumu	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Öğrenciye göre işlevselliği	(1) Okuma bilmiyor	30	273.55	3	2.810	.422
	(2) İlköğretim	405	297.04			
	(3) Lise	131	309.98			
	(4) Üniversite	35	336.79			
Öğrenci seviyesine uygunluğu	(1) Okuma bilmiyor	30	294.33	3	3.302	.347
	(2) İlköğretim	405	294.95			
	(3) Lise	131	308.90			
	(4) Üniversite	35	347.14			
Toplam	(1) Okuma bilmiyor	30	278.55	3	3.640	.303
	(2) İlköğretim	405	295.66			
	(3) Lise	131	310.65			
	(4) Üniversite	35	345.94			

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri annelerinin eğitim durumu bakımından *öğrenciye göre işlevselliği* ($\chi^2=2.810$), *öğrenci seviyesine uygunluğu* ($\chi^2=3.302$) ile ölçekten elde edilen toplam puan ($\chi^2=3.640$) açısından anlamlı bir farklılık ($p>.05$) göstermediği görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin annelerinin eğitim durumuna göre değişmediğini ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 8. İlköğretim Öğrencilerinin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Sosyal Bilgiler İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyutlar	Baba eğ. durumu	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	Fark
Öğrenciye göre işlevselliği	(1) Okuma bilmiyor	6	178.25	3	8.573	.036*	2-4
	(2) İlköğretim	293	285.80				
	(3) Lise	200	314.06				
	(4) Üniversite	102	326.28				
Öğrenci seviyesine uygunluğu	(1) Okuma bilmiyor	6	216.08	3	10.228	.017*	2-3
	(2) İlköğretim	293	280.96				
	(3) Lise	200	326.33				
	(4) Üniversite	102	313.90				
Toplam	(1) Okuma bilmiyor	6	192.25	3	9.607	.022*	2-3
	(2) İlköğretim	293	282.72				
	(3) Lise	200	319.86				
	(4) Üniversite	102	322.95				

Tablo 8’de araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumu bakımından *öğrenciye göre işlevselliği* ($\chi^2=8.573$), *öğrenci seviyesine uygunluğu* ($\chi^2=10.228$) ile ölçekten elde edilen toplam puan ($\chi^2=9.607$) bakımından anlamlı ($p<.05$) bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. *Öğrenciye göre işlevselliği* ele alındığında babası üniversite mezunu olan öğrencilerin (SO=326.28) babası ilköğretim mezunu olanlara göre (SO=285.80) sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. *Öğrenci seviyesine uygunluğu* boyutu ele alındığında babası üniversite mezunu olan öğrencilerin (SO=313.90) babası ilköğretim mezunu olanlara göre (SO=280.96) sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Ölçekten elde edilen toplam puanlar ele alındığında babası lise (SO=319.86) ve babası üniversite mezunu olan öğrencilerin (SO=322.95) babası ilköğretim mezunu (SO=282.72) olan öğrencilere göre sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Bu

durum baba eğitim düzeyinin öğrencilerin sosyal bilgiler konularına yaklaşımını olumlu yönde etkilemesi bakımından önemli bulunmuştur.

Tablo 9. İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersini Sevme Durumlarına İlişkin Görüşlerine Ait Mann Whitney U Testi Değerleri

Boyutlar	Sevme dur.	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	U	p
Öğrenciye göre işlevselliği	Evet	546	314.38	171651.00	-3.156	7475.00	.000
	Hayır	55	160.17	8649.00			
	Toplam	601					
Öğrenci seviyesine uygunluğu	Evet	546	318.69	174006.50	-8.160	5035.00	.000
	Hayır	55	116.55	6293.50			
	Toplam	601					
Toplam	Evet	546	317.95	173602.50	-7.772	5483.50	.000
	Hayır	55	124.03	6697.50			
	Toplam	601					

Tablo 9'da araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler dersini sevme durumları bakımından öğrenciye göre işlevselliği ($U=7475.00$, $p<.05$), öğrenci seviyesine uygunluğu ($U=5035.00$, $p<.05$) ile ölçekten elde edilen toplam puan ($U=5483.50$, $p<.05$) bakımından anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Sosyal bilgiler dersini seven öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğinin öğrenciye göre işlevselliği boyutuna ilişkin görüşlerine ait sıra ortalaması (314.38), sosyal bilgiler dersini sevmeyen öğrencilerin görüşlerine ait sıra ortalamasından (160.17) yüksektir. Buna göre sosyal bilgiler içeriğinin öğrenciye göre işlevselliği boyutuna ilişkin görüşleri sosyal bilgiler dersini seven öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Sosyal bilgiler dersini seven öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğinin öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin görüşlerine ait sıra ortalaması (318.69), sosyal bilgiler dersini sevmeyen öğrencilerin görüşlerine ait sıra ortalamasından (116.55) yüksektir. Buna göre sosyal bilgiler içeriğinin öğrenci seviyesine uygunluğu boyutuna ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersini seven öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Ölçekten elde edilen toplam puanlar ele alındığında sosyal bilgiler dersini seven öğrencilerin görüşlerine ait sıra ortalaması (317.95), sosyal bilgiler dersini sevmeyen öğrencilerin görüşlerine ait sıra ortalamasından (124.03) yüksektir. Bu da ölçek toplamına ilişkin görüşlerin, sosyal bilgiler dersini seven öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Sosyal bilgiler dersini sevme durumları bakımından öğrenciye göre işlevselliği, öğrenci seviyesine uygunluğu ile ölçekten elde edilen toplam puan bakımından sosyal bilgiler dersini seven öğrenciler lehine olması önemli görülmüştür. Bu durum sosyal bilgiler dersini seven öğrencilerin sosyal bilgiler konularına yaklaşımını olumlu yönde etkilediğini göstermesi bakımından dikkate değer bulunmuştur.

Tablo 10. İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersini Önemli Görme Durumlarına İlişkin Görüşlerine Ait Mann Whitney U Testi Değerleri

Boyutlar	Önemli görme	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	U	p
Öğrenciye göre işlevselliği	Evet	585	304.37	178058.00	-2.885	2707.00	.004
	Hayır	16	177.69	2843.00			
	Toplam	601					
Öğrenci seviyesine uygunluğu	Evet	585	307.05	179627.00	-5.187	1138.00	.000
	Hayır	16	79.63	1274.00			
	Toplam	601					
Toplam	Evet	585	306.05	179040.50	-4.317	1724.50	.000
	Hayır	16	116.28	1860.50			
	Toplam	601					

Tablo 10'da araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler dersini önemli görme durumları bakımından öğrenciye göre işlevselliği ($U=2707.00$, $p<.05$), öğrenci seviyesine uygunluğu ($U=1138.00$, $p<.05$) ile

ölçekten elde edilen toplam puan ($U=1724.50$, $p<.05$) bakımından anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Sosyal bilgiler dersini önemli gören öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğinin *öğrenciye göre işlevselliğine* ilişkin görüşlerine ait sıra ortalaması (304.37), sosyal bilgiler dersini önemli görmeyen öğrencilerin görüşlerine ait sıra ortalamasından (177.69) yüksektir. Buna göre sosyal bilgiler içeriğinin *öğrenciye göre işlevselliği* boyutuna ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersini önemli gören öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Sosyal bilgiler dersini önemli gören öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğinin *öğrenci seviyesine uygunluğuna* ilişkin görüşlerine ait sıra ortalaması (307.05), sosyal bilgiler dersini önemli görmeyen öğrencilerin görüşlerine ait sıra ortalamasından (79.63) yüksektir. Buna göre sosyal bilgiler içeriğinin *öğrenci seviyesine uygunluğu* boyutuna ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersini önemli gören öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Ölçekten elde edilen toplam puanlar ele alındığında sosyal bilgiler dersini önemli gören öğrencilerin görüşlerine ait sıra ortalaması (306.05), sosyal bilgiler dersini önemli görmeyen öğrencilerin görüşlerine ait sıra ortalamasından (116.28) yüksektir. Bu da ölçek toplamına ilişkin görüşlerin, sosyal bilgiler dersini önemli gören öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Sosyal bilgiler dersini önemli görme durumları bakımından *öğrenciye göre işlevselliği*, *öğrenci seviyesine uygunluğu* ile ölçekten elde edilen toplam puan bakımından sosyal bilgiler dersini önemli gören öğrenciler lehine olması önemli görülmüştür. Bu durum sosyal bilgiler dersini önemli görmenin öğrencilerin sosyal bilgiler konularına yaklaşımını olumlu yönde etkilediğini göstermesi bakımından önemli bulunmuştur.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri “tamamen katılıyorum” düzeyindedir. Bu da öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin pozitif anlamda en üst düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu durum sosyal bilgiler konularının öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılama kaygısı taşıdığını göstermektedir. Bu sonuç, Dinç ve Doğan’ın (2010) sosyal bilgiler içeriğinin bilgi yoğunluğunun azaltıldığına, içeriğin öğrencilerin günlük yaşamlarında ihtiyaç duydukları konulardan oluştuğuna ilişkin bulgularıyla örtüşmekte; Aykaç ve Başar’ın (2005) sosyal bilgiler konularının hayatla iç içe olduğu, öğrencileri ezbercilikten uzaklaştırdığı, yaparak yaşayarak öğrenmeye imkan sağladığı yönündeki bulgularıyla da paralellik taşımaktadır. Bunun yanında Sağlam (2007), sosyal bilgilerin içeriği ile ilgili olarak öğrenilenlerin yararına inanıldığı ve yaşam deneyimi kazandırdığı konusunda öğretmen ve öğrencilerin hemfikir olduklarını ifade etmektedir. Acun ve Kamber (2007) Sosyal Bilgiler Programı’nın yapısı ve uygulanması hakkında öğretmenlerin olumlu görüşe sahip olduklarını ifade etmektedirler.

Öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır. Öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır. *Öğrenciye göre işlevselliği* boyutunda 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre; *öğrenci seviyesine uygunluğu* boyutunda ise 4. sınıf öğrencilerinin 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre; 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin de 7. sınıf öğrencilerine göre sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin olarak daha olumlu görüşlere sahip oldukları bulunmuştur. Ölçek toplamında 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre; 6. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine göre sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin olarak daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Sosyal bilgiler dersi konularının 4. ve 5. sınıf öğrencileri tarafından daha anlamlı, önemli ve öğrenci merkezli olarak algılandığı şeklinde yorumlanmıştır. Bu sonuç Şimşek’in (2006) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Söz konusu araştırmacı 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler derslerinin kitap merkezli olarak işlenmekten uzaklaşmasının memnuniyet verici bulunduğunu; aynı şeyin 6. ve 7. sınıflar için geçerli olmadığını ifade etmektedir. Bu durum öğrencilerin sosyal bilgiler dersi konularına bakışını etkilemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerinin düşük, orta ve yüksek olmasının sosyal bilgiler içeriğine ilişkin olarak öğrencilerin görüşlerini farklılaştırmamıştır. Bu sonuç Sağlam’ın (2011) öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine göre sosyal bilgiler dersinin amaçlarına erişim düzeylerine arasında bir farklılık olmaması yönündeki bulgularıyla benzeşmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri annelerinin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu durum, öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin annelerinin eğitim durumuna göre değişmediğini ortaya çıkarmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri babalarının eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır. *Öğrenciye göre işlevselliği ve öğrenci seviyesine uygunluğu* boyutlarında babası üniversite mezunu olan öğrencilerin, babası ilköğretim okulu mezunu olan öğrencilere göre sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Ölçekten elde edilen toplam puanlar ele alındığında babası lise ve babası üniversite mezunu olan öğrencilerin, babası ilköğretim okulu mezunu olan öğrencilere göre sosyal bilgiler dersi içeriğine ilişkin daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Bu durum baba eğitim düzeyinin öğrencilerin sosyal bilgiler konularına yaklaşımını olumlu yönde etkilemesi bakımından önemli bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersini seven öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır. Bu durum sosyal bilgiler dersini sevmenin öğrencilerin sosyal bilgiler konularına yaklaşımını olumlu yönde etkilediğini göstermesi bakımından dikkate değer bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersini önemli gören öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır. Bu durum sosyal bilgiler dersini önemsemenin öğrencilerin sosyal bilgiler konularına yaklaşımını olumlu yönde etkilediğini göstermesi bakımından önemli bulunmuştur.

Sonuç olarak bu araştırma ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşlerinin “tamamen katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin sosyal bilgiler içeriğine ilişkin görüşleri cinsiyet, aile gelir düzeyi ve anne eğitim durumu bakımından anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Araştırma sonucunda; *öğrenciye göre işlevselliği, öğrenci seviyesine uygunluğu* boyutlarıyla ölçek toplamında sınıf düzeyi, baba eğitim durumu, sosyal bilgiler dersini sevme ve önemli görme bakımından anlamlı farklılık bulunmuştur.

Kaynakça

- Acun, İ. ve Kamber, T. (2007). Yeni Sosyal Bilgiler Programı'nın uygulanabilirliği açısından değerlendirilmesi. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Ankara: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Nobel Yayınları, 147-151.
- Aykaç, N. ve Başar, E. (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim Programının Değerlendirilmesi. *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, 343-361.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem AYayınları.
- Coşkun-Keskin, S. (2009). Sosyal bilgilerin felsefi temelleri. A. S. Bilgili (Ed.), Sosyal Bilgilerin Temelleri. Ankara: Pegem Yayınları.
- Demirkaya, H. (2005). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programında içerik ve kazandırılacak beceriler. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, A. Tanrıöğen (Ed.), İstanbul: Lisans Yayınları.
- Dinç, E. ve Doğan, Y. (2010). İlköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler program ve uygulanması hakkında öğretmen görüşleri." *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1),17-49.
- Dönmez, C. (2003). Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. C. Şahin (Ed.), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Klavuzu Sosyal Bilgiler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Erden, M. (1993). Eğitimde Program Değerlendirme. Ankara: Pegem Yayınları.
- Erden, M. (1996). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara: Alkım Yayınları.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkuş, A. (2009). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. (İkinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karasar, N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: 3 A Araştırma Danışmanlık Limited.

- MEB, (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. ve 7. Sınıflar Taslak Öğretim Programı, Ankara: Ders Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Özoğlu, S. Ç. (1987). Ortaöğretim kurumlarında sosyal bilgiler öğretimine genel bir bakış ve ülkemizdeki durum", *Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları*, Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. Sosyal Bilgiler Öğretimi, C. Öztürk (Ed.), Ankara: Pegem A Yayınları.
- Polat, M. M. ve Diğer. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı 7, M. Safran (Ed.), İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Safran, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, B. Tay & A. Öcal (Ed.), Ankara: Pegem A Yayınları.
- Sağlam, H. İ. (2007). Öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri ışığında sosyal bilgiler dersi içeriklerinin karşılaştırılması. E. Erginer (Ed.), XVI. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı 1*. Ankara: Detay Yayınları. 431-436
- Sağlam, H. İ. (2011). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin görüşleri Işığında sosyal bilgiler dersinin amaçlarına erişim düzeyinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10 (1), 273-284.
- Şimşek, A. (2006). İlköğretim öğrencilerine göre sosyal bilgiler dersinde neler olmalıdır? Muğla: XV. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri.
- Yazıcı, H. ve Koca, M. K. (2011). Sosyal bilgiler öğretimi program. Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, B. Tay & A. Öcal (Ed.), Ankara: Pegem A Yayınları.